

CoP Jaarparade: Samen reflecteren en vooruitkijken met behulp van de Impact Maak- en Meettool

Op dinsdag 19 november vond in de inspirerende omgeving van Buro Brand in Den Haag, de Jaarparade plaats van de Community of Practice van City Deals. Tijdens de Jaarparade werd terug- én vooruitgeblikt. Projectleiders vertelden over de grootste successen en 'fuck-up's' van hun deal het afgelopen jaar, en schetsten de globale plannen voor 2025.

Visueel verslag

En dat schetsen werd vrij letterlijk genomen. Ontwerpend onderzoeker Janneke ten Kate van Platform31 heette de deelnemers welkom bij [Buro Brand](#), een creatief bureau dat gespecialiseerd is in het visualiseren van complexe info en processen. Beeld is niet alleen vaak effectiever in het overbrengen van informatie – het is ook léuker, zowel om waar te nemen als om zelf te maken.

Janneke vroeg de deelnemers aan de CoP Jaarparade om een 'visueel verslag' te maken van de geleerde lessen die tijdens deze parade de revue passeerden. Immers, door na te denken over de kern van de geleerde les en hoe je dat samen kunt visualiseren, ben je ook met elkaar in gesprek over wat nu eigenlijk die les is.

Update Agenda Stad

Programmamanager Koen Haer heette de deelnemers vervolgens welkom en nam hen mee in de recente ontwikkelingen van Agenda Stad. Hij vertelde over de ondertekening van de City Deal Tijdloze Grachten tijdens de Vakbeurs Openbare Ruimte in september. Hij keek positief terug op de Werkplaats in Zwolle van de City Deal Fietsen voor Iedereen en de lancering van het Weesfietsenplan. Ook geeft Koen aan dat de laatste actiepunten nav eerder verschenen AEF Rapport zijn opgepakt: er wordt gewerkt aan de borging van de financiën en interne organisaties worden beter aangehaakt, zodat er intern voldoende draagvlak is om door te gaan als Agenda Stad. Als voorbeeld van het intern verbinden noemt Koen ook het succesvolle Diner Pensant van de Town Deal in verkenning Krachtige Kernen, waar ook DG Arne van Hout aan deelnam.

Daarnaast mogen de succesvolle Dag en Nacht van de Stad in Apeldoorn begin november niet onvermeld blijven. Daar werd in ontwerpateliers en werksessies goed samengewerkt om tot gezondere steden te komen. Tot slot vertelt Koen over de evaluatie door het Planbureau voor de Leefomgeving. Veel van de paradoxen in onze werkwijze die PBL onderzoekt, ervaren we als dealmakers en betrokkenen bij City Deals dagelijks, zoals tijdsdruk; we zijn allemaal druk en daarom dankt Koen de deelnemers voor het tijd vinden voor deze bijeenkomst en het invullen van de Impact Maak- en Meettool,

Vervolgens licht Janneke het maken van het visuele verslag toe. Ze adviseert iedereen om aantekeningen te maken en daarin kernbegrippen te markeren. Van dat begrip kun je vervolgens een icoon maken. De deelnemers worden in verschillende groepen ingedeeld die samen een verslag maken. Als eerste opdracht maken de deelnemers alvast een icoon waarin ze hun eigen City Deal samenvatten.

Terug- en vooruitkijken met City Deals

City Deal Dynamische Binnensteden

Tim Rolandus van Platform31 kondigt de eerste ronde presentaties aan, waarin vijf City Deals terug- en vooruitblikken. Programmacoördinator Jos Sentel vertelt over de City Deal Dynamische Binnensteden en het belang voor de deal om een community te bouwen. Cruciaal daarvoor waren de City Deal Dagen, met name de City Deal Dag XL van oktober, waar ook geïnteresseerde partijen aanwezig waren die nog niet deelnemen aan de deal. Borging is nog een uitdaging voor de deal, wellicht juist doordat er resultaten geboekt worden en borging voor partners nog niet urgent voelt. In het komende jaar zet de deal in op versnelling in de samenwerking en een tweede tranche projecten.

City Deal Fietsen voor Iedereen

Programmamanager Monique Verhoef toont een video waarin de hoogtepunten van de City Deal Fietsen voor Iedereen langskomen. Ze schetst dat er het niet kunnen fietsen, samenhangt met meerdere vraagstukken als gezondheid / obesitas, duurzame mobiliteit, de bereikbaarheid van de binnenstad en kansengelijkheid. De City Deal kende dit jaar succesvolle bijeenkomsten, verwelkomde nieuwe partners en creëerde onder andere een Fiets-ecosysteem canvas. Maar het grootste succes was wellicht het Weesfietsenplan, waarin de ambitie beschreven wordt om meer weesfietsen beschikbaar te maken voor mensen die zich geen fiets kunnen veroorloven.

Uitdagingen zijn het nieuwe kabinet en bewindslieden die andere prioriteiten hebben dan de City Deal. Ook wordt er nog hard gewerkt om partners te stimuleren het uitvoeringsbudget van 75.000 te vertalen in concrete projecten. Het komende jaar wordt het fiets-ecosysteem uitgewerkt.

City Deal Ruimte voor Lopen

Projectsecretaris Iris Visser licht de vorderingen van de City Deal Ruimte voor Lopen toe. De City Deal is in de afrondende fase. Onlangs is het Masterplan Lopen ondertekend door maar liefst 70 partijen. De City Deal zelf kent 30 partners, dus het masterplan is ook een belangrijk instrument in de opschaling, evenals het Platform Ruimte voor Lopen. De City Deal wil komend jaar graag verlengen omdat de City Deal dingen kan realiseren die lastig zijn binnen het Masterplan. Iris geeft ook aan dat het belangrijk is om resultaten van experimenten te delen, bijvoorbeeld in het Magazine Lopen. Dat inspireert niet alleen anderen, maar motiveert ook degenen die weten dat hun project in de schijnwerpers wordt gezet.

City Deal Tijdloze Grachten

Dealmaker Tim op 't Hoog verzorgt namens projectleider Annemarij Kooistra de presentatie over de jongste City Deal, Tijdloze Grachten. Tim is er trots op dat de deal al vóór ondertekening op zoek ging naar werklíjntrekkers. Mede daardoor ligt er nu binnen 3 maanden al een werklíjnenplan. Hij schetst dat wel een tijdrovende uitdaging bleek om departementen mee te krijgen. Het komende jaar wil de City Deal het netwerk vergroten en versterken, via twee parallelle sporen: enerzijds gespreken met potentiële partners, waaronder ook kleinere gemeenten, en anderzijds lopen de vier werklíjnen ook door.

Janneke ten Kate roept de deelnemers op om in groepen nu de eerste presentaties te gaan visualiseren.

City Deal Gezonde en Duurzame Voedselomgeving

Na dit creatieve intermezzo vervolgt Huibert de Leede de presentaties met zijn schets van de City Deal Gezonde en Duurzame Voedselomgeving. Hij vertelt dat de City Deal onder andere samen met een jurist verkent welke mogelijkheden gemeenten hebben om reclame voor ongezonde voeding te weren. Ook bij deze deal hebben de verkiezingen tot uitdagingen geleid. Waar de aandacht binnen sommige ministeries verschoven lijkt, probeert de deal met de deelnemende gemeenten meer meters te maken. Ook de City Deal 'Voedsel' wil verlengen omdat de Voedselwet die VWS voorbereid, pas eind 2025 wordt behandeld. De deal zet bovendien in op meer draagvlak door 'heel Nederland' te betrekken en zo ook minder afhankelijk te zijn van landelijke politieke aandacht.

Koen Haer geeft aan dat er straks ook gemeenteverkiezingen aankomen en dat een afname van focus voor deals bij nieuwe bewindslieden wellicht ook deels kan worden opgevangen door dealthema's in lokale verkiezingsprogramma's opgenomen te laten worden. Dealmaker Henk Jan Bierling vult aan dat taal ertoe doet: kijk naar welke 'taal' bewindslieden aanspreekt en licht eventueel andere speerpunten van je deal uit die daar beter bij passen.

Tijdens een goed verzorgde lunch gaan de deelnemers verder in gesprek.

City Deal Kennis Maken

Roselinde Wijnands lichtte na de pauze het jaar 2024 van de City Deal Kennis Maken toe. Deze langlopende deal realiseerde inbedding van de samenwerking tussen de stad als rijke leeromgeving en de denkkraft van kennisinstellingen in de curricula in verschillende steden. De kennisregio's waarmee wordt samengewerkt breiden zich uit en tegelijkertijd wordt de kennisdeling gericht. Maar de City Deal merkt ook dat het lastig is om de impact goed te meten. De programmamanagers besteden een aanzienlijk deel van hun tijd aan het organiseren van evenementen en het blijkt moeilijk om niet-gesubsidieerde kennissteden aangehaakt te houden. In 2025 zet de City Deal in op borging, via een subsidieregeling, door opgenomen te worden in bestuurlijke akkoorden én in instellingsplannen.

City Deal Een Slimme Stad, Zo Doe Je Dat

De City Deal Een Slimme Stad, Zo Doe Je Dat, bevindt zich midden in een transitie van City Deal naar ecosysteem, vertelde projectleider Jan-Willem Wesselink. De City Deal gaat op in het DMI-ecosysteem. Daarmee is de borging een feit. Jan-Willem kijkt ook enthousiast terug naar het evenement AI in de Stad, dat op 12 september in Breda plaatsvond. De City Deal werkt nu toe naar het slotevent op 23 januari én de lancering van het boek 'Van slimme stad, naar ecosysteem' waarin de vele instrumenten en opbrengsten van de City Deal de revue passeren en dat tijdens het Slotevent gepresenteerd wordt.

City Deal Impact Ondernemen

Edwin Teljeur schetst hoe er in 2024 stappen zijn gezet bij de implementatie van de zeven thema's van de City Deal Impact Ondernemen. De themacoördinatoren hebben de thema's door onderlinge afstemming versterkt en verdiept. Met door de ondersteuning van het kernteam, droeg dit bij aan de realisatie van o.a. een Sociaal Impact Fonds in Den Haag (met steden als Amsterdam en

Utrecht onderweg) een ronde tafelsessie over Impact Meten bij MinEZ, een impactdialoog met ambtenaren van lokale overheden en opname van Impact-thema's in het beleid van de stad Groningen. Tegelijkertijd liep de City Deal aan tegen de grenzen van het budget. Dat gaat goeddeels naar coördinatoren en het kernteam waardoor er weinig experimenteerruimte overblijft.

In 2025 bereidt de City Deal de afronding in 2026 voor door de zeven thema's zoveel mogelijk tractie te geven en op zoek te gaan naar solide borging.

City Deal Energieke Wijken, Duurzaam en Sociaal

Ook deze deal werkt toe naar een afronding. De slotbijeenkomst vindt op 3 april plaats. De City Deal is tevreden met de Portrettenreeks waarin de nalatenschap van de deal is opgetekend. Mensen die betrokken zijn bij het thema van de deal, brengen hierin verschillende perspectieven samen, van burgers en ambtenaren, bedrijfsleven en overheid. De artikelen zijn op verschillende platforms en in een verzamelbundel onder de aandacht gebracht. Uitdagingen waren er ook, zo bleek het opschalen van kleine VVE's weerbarstig, evenals het verder brengen van het Dashboard Geldstromen Energieke Wijken binnen gemeentelijke organisaties. Bij de afronding worden lessen getrokken uit de City Deal en worden instrumenten ter beschikking gesteld. Naast evalueren staat ook de borging op het programma, waarbij gekeken wordt naar partners BZK, VRO, NPLB, NPLW en Platform31.

Na al deze successen, uitdagingen en ambities is het hoog tijd voor de verschillende groepen om hun beeldverslag bij te werken én een kopje koffie te drinken. Verfrist keren de deelnemers terug voor de finale van de Jaarparade;

Rode draden Impact Maak- en Meettool

De Impact Maak- en Meettool werd dit jaar ontwikkeld door Agenda Stad en onderzoeker Eva Vermeulen van Platform31. De tool is een jaarlijkse peilstok voor City Deals en biedt enerzijds een reflectie- en leermoment voor dealmakers en projectleiders en is anderzijds een hulpmiddel om meer inzicht te krijgen in de resultaten van City Deals. De eerste jaarlijkse uitvraag onder City Deals heeft onlangs plaatsgevonden en Eva Vermeulen neemt de rode draden die ze heeft afgeleid uit de input met de deelnemers door. Maar niet voordat ze de City Deals bedankt heeft voor het invullen én vraagt hoe degene die het instrument hebben ingevuld dit ervaren hebben.

De signalen zijn erg positief. De vragen zijn concreet, maar wel breed – voor alle City Deals – toepasbaar. Het invullen zet je aan het denken. Het is een reflectiemoment, maar ook een goed gespreksthema binnen de City Deal. De tool kan ook worden ingezet om te monitoren hoe het instrument City Deal 'doorevolueert'. En de vragen helpen om de neiging om snel aannames te doen, te ondervangen.

Wel bleek voor sommigen het invullen een erg tijdrovende klus die meerdere uren vergde. Anderen constateren dat het invullen van de tool vooral goed werkt voor beginnende en afrondende City Deals.

Reflectie op indicatoren

Vervolgens spitst het gesprek zich toe op opvallende patronen per indicator. Bij de indicator **Meerwaarde** signaleert Eva het verschil tussen output en outcome: het is goed om kritisch naar onszelf te kijken en na te gaan of producten die we opleveren (output) ook daadwerkelijk het doel bereiken dat we er mee voor ogen hebben (outcome). Qua **Proces** blijkt er goed nagedacht over o.a. de governance, maar zijn City Deals veelal nog wel zoekende hoe ze bestuurders goed kunnen aanhaken. Op **Samenwerking** – een kernkwaliteit van City Deals – wordt goed gescoord. Wel blijkt er nog veel winst te behalen met een diversere samenstelling van de teams. Opvallend is verder dat juist op de indicator **Innovatie** met een 7 het laagste cijfer wordt gegeven. Ook blijken er veel verschillende interpretaties van het begrip innovatie te bestaan. Toch investeren een aantal City Deals ook in innovatie, bijvoorbeeld door ontwerpkracht in te zetten. Bij **Adaptiviteit** zien we veel verschillen in de cijfers. Als risico worden hier personeelwisselingen vaak benoemd. Eenzelfde fluctuatie in cijfers zien we bij **Borging**. Heet hangijzer is hier vaak de financiering. Eén van de respondenten merkte op "Middelen voor borging zijn voor nu nog een black box". Uitnodiging aan de City Deals is om elkaar op te zoeken en van elkaar te leren op dit thema.

De uitkomsten worden in de groep besproken. Er is veel herkenning. Waar kunnen we het beter doen? We zien diversiteit en inclusie als belangrijke pijler, maar sturen hierop is lastig omdat je afhankelijk bent van de partners waar je mee werkt. Agenda Stad heeft contact met een stichting waarmee we ervaringsdeskundigen met een migratieachtergrond kunnen betrekken. Meer diversiteit is belangrijk om inzichten die je vanuit een kantoor situatie niet kunt bedenken te betrekken. De City Deal Fietsen voor Iedereen werkt met ambassadeurs vanuit de doelgroep. Roos Marijnissen van Platform31 vertelt over haar onderneming [ErvaringSpreekt](#), een sprekersbureau dat sprekers levert die persoonlijke ervaring hebben met maatschappelijke onderwerpen als armoede, het hebben van een bi-culturele achtergrond of leven met een beperking. Vaak wordt er, met goede intenties, óver deze mensen gesproken. Dankzij ErvaringSpreekt kunnen deze mensen nu meer betrokken worden bij debatten die hen raken.

Met een dankwoord voor Moniek en Eva die de opbrengsten verzameld hebben én de CoP'ers die de Impact Maak- en Meettool ingevuld hebben, wordt het inhoudelijke gedeelte van de bijeenkomst afgerond en is er ruimte om naar aanleiding van alle gedeelde ervaringen met elkaar door te praten.